

Klasika.hr koristi kolačiće za pružanje boljeg korisničkog iskustva. Postavke kolačića mogu se kontrolirati i konfigurirati u vašem web pregledniku. Nastavkom pregleda web stranice Klasika.hr slažete se s korištenjem kolačića. Za nastavak pregleda i korištenja web stranice kliknite na 'Slažem se'. Više informacija

Slažem se

SEDAM DESETLJEĆA MUZICIRANJA ZA ZAGREB, DOMOVINU I INOZEMSTVO

Najbolji hrvatski izvođači klasične glazbe - solisti, ansambli, orkestri: 70. obljetnica djelovanja Zagrebačkih solista

Zagrebački solisti, komorni gudački ansambl koji su 1953. godine u sklopu Radio-televizije Zagreb utemeljili Antonio Janigro, Stjepan Aranjoš i Ivo Vuljević, od svojega prvog koncerta održanog 5. siječnja 1954. osvaja pozornost ljubitelja umjetničke glazbe jednako u Zagrebu i drugim gradovima Hrvatske, kao i diljem svijeta na brojnim turnejama i nastupima u uglednim koncertnim dvoranama.

Počeci s Antonijem Janigrom

Antonio Janigro (Milano, 1918-1989), talijanski violončelist, ostavio je značajan trag kao glazbeni pedagog i dirigent u Hrvatskoj i Njemačkoj, a 1950-ih i 1960-ih godina bio je jedan od vodećih svjetskih violončelista uopće. Nakon završenog studija na Konzervatoriju *Verdi* u rodnom Milanu usavršavao se u Parizu na *École normale de musique*, gdje su mu profesori bili Diran Alexanian i Pablo Casals. Budući da mu je otac umro kratko prije završetka studijskog boravka u Parizu,

ostali su Antonio Janigro i njegova majka Maria sami i trebalo je naći sredstva za život. Mogućnost da predaje violončelo u Zagrebu bila je stoga dobrodošla. Kao i kod većine odlazaka na rad u inozemstvo, majka i sin vjerovali su da će to biti tek *rad na određeno vrijeme*. Međutim, po dolasku 1939. godine najprije je do 1944. predavao violončelo u Akademijinoj srednjoj školi i ujedno u privatnoj Muzičkoj školi *Beethoven*, a 1944-1955. bio je profesor na Muzičkoj akademiji. Usporedno se uključio u koncertni život Zagreba – svake je sezone održavao solističke koncerte uz pratnju pijanista Božidara Kunca, Ive Mačeka, Evgenija Vulina ili uz orkestre pod ravnanjem Krešimira Baranovića, Lovre Matačića, Borisa Papandopula, Mladena Pozaića, Friedricha Zauna. Muzicirao je i u komornim sastavima, od 1940. redovito s Ivom Mačekom (glasovir) i Stjepanom Šulekom (violina), u triju koji se vinuo među naše najbolje komorne sastave poratnoga razdoblja. Nakon 1945. sve češće koncertira u europskim glazbenim središtima nastupajući s glasovitim pijanistima (Dinu Lipatti, Paul Badura-Skoda, Jörg Demus, Carl Zecchi), s kojima je snimao i gramofonske ploče te s vrhunskim orkestrima. God. 1949. odlazi na koncertnu turneju po jugoistočnoj Aziji, 1953. po Južnoj Americi (Argentina, Brazil), potom po SAD-u. Stekavši međunarodni ugled kao violončelist, počeo je nastupati i kao dirigent ravnajući 1951. Komornim orkestrom Radio-Zagreba.

U Zagrebu je Antonio Janigro osnovao obitelj oženivši se s Nedom Cihlar, kćerkom hrvatskog književnika Milutina Cihlar Nehajeva. Sprijateljio se sa znamenitim hrvatskim violončelistom i skladateljem Rudolfom Matzom. Opisujući u svojim sjećanjima poslijeratne godine na web-stranici www.cello.org, iznio je Janigrov sin Damir Janigro niz pojedinosti o uvjetima života i rada u kojima je njegov otac u Zagrebu djelovao u prvim desetljećima nakon Drugog svjetskog rata. Tako saznajemo da je u tim uzbuđljivim godinama, u kojima je još vladalo materijalno siromaštvo i prevladavala težnja za stabilnošću u novoj državi, kultura cvjetala. Jedan od plodova povijesnih kulturnih eksperimenata na području glazbene kulture bilo je osnivanje Zagrebačkih solista.

Damir Janigro opisao je i sjećanja jednog od prvih Janigrovih suradnika pri osnivanju ansambla violista Stjepana Aranjoša (Zagreb, 1914-2007), vrsno školovanoga gudača iz razreda zacijelo najuglednijega violinskog pedagoga u Zagrebu Vaclava Humla i studenta kompozicije na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u razredu Krste Odaka, koji je u vrijeme osnivanja Zagrebačkih solista bio član orkestra i producent na Radiostanici Zagreb. Naime, Janigro se vrlo ozbiljno prihvatio posla i prisilio gudače da razvijaju svoje umijeće te su probe počinjale sviranjem C-dur ljestvice unisono, uvježbavalo se arpeggio i druge gudačke vještine, a osobitu se pozornost posvećivalo intonaciji i interpretaciji kako bi se postizalo što bolje izvedbe. Zagrebački su solisti odlazili na gostovanja u inozemstvo pronoseći ime glavnog grada Hrvatske i postizali svjetski ugled, a Antonio Janigro, koji je svladao hrvatski jezik kao materinji, uz veliki ugled u glazbenim krugovima u Zagrebu se doista udomaćio, postavši i ocem dvoje djece. Prema sjećanjima Damira Janigra, suradnja odličnog violončelista i glazbenika u Zagrebačkim solistima razgranala se i u povodu 10. obljetnice postojanja Zagrebački su solisti u Zagreb pozvali Dmitrija Šostakoviča. Bilo je to 1965. godine. Međutim, te je godine došlo i do prekida suradnje s Janigrom, a prema riječima sina Damira bila je to „prilično neprirodna rastava braka sa svim sastojcima neugodne obiteljske priče.“ Bilo kako bilo, Antonio Janigro se vratio u Milano i daljnji dio njegova životopisa do smrti 1989. godine u rodnom Milanu pripada talijanskoj glazbeno-kulturnoj povjesnici.

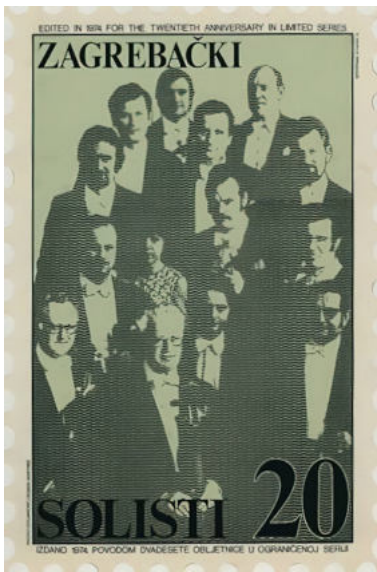

Uz glazbenike Janigra i Aranjoša za osnivanje Zagrebačkih solista bio je zaslužan i Ivo Vuljević (Zagreb, 1919-1987), društveni i kulturni djelatnik koji je prije Drugog svjetskog rata nastupao kao gitarist solistički i u vokalno-instrumentalnim sastavima na Radio Zagrebu, gdje je od 1941. godine radio kao glazbeni urednik i redatelj. Glazbu je počeo učiti na poticaj Pavla Markovca na Muzičkoj školi Lisinski te potom na Hrvatskom državnom konzervatoriju, ali je studij 1943. godine bio prekinut kada je zbog suradnje s NOP-om Vuljević bio zatvoren i osuđen. Po izlasku iz zatvora nastavio je raditi na Radio Zagrebu kao tajnik i urednik Muzičkog odjela, a od 1948. do 1958. godine bio je glavni glazbeni urednik i šef Odjela za organizaciju i izvedbu programa te pomoćnik generalnog direktora za pitanja programa.

Uspješnost Zagrebačkih solista tijekom daljnjih desetljeća

Jednom utemeljen komorni gudački ansambl Zagrebački solisti nastavio je s radom, trajno poštujući osnovne postavke svojeg djelovanja – tehničku usavršenost, pomno uvježbavanje odabranog repertoara uz vrhunska djela svjetskih majstora, uključivanje pa i poticanje na praižvedbe skladbi hrvatskih autora, te uvođenje koncertnih ciklusa u Zagrebu i brigu oko gostovanja u drugim hrvatskim gradovima i na svjetskim koncertnim podijima. Već prema mogućnostima i potrebama na poziciji umjetničkog vođenja, dakle na poziciji koncertnih majstora, izmjenjivali su ugledni violinisti: Dragutin Hrdjok, Tonko Ninić, Anđelko Krpan i Borivoj Martinić-Jerčić, sve do 2012. godine, kada je za koncertnog majstora imenovan međunarodno afirmiran violinist Sreten Krstić, koji je do svibnja 2019. godine, punih 37 sezona bio koncertni majstor Münchenske filharmonije. Sreten Krstić aktualni

je koncertni majstor Zagrebačkih solista. U budućoj će monografiji o ansamblu biti neophodno detaljnije obraditi svako pojedino razdoblje, ali svih sedam desetljeća svjedoče doista jedinstvenu upornost i želju za skupnim muziciranjem, kao i svijest članova Zagrebačkih solista da je jedino vrhunskom kvalitetom izvođenja moguće zadržati se u okvirima svjetske konkurencije na jednom od vodećih mjesta u odnosu na vrstu ansambla i repertoar koji se izvodi.

Do danas održanih oko četiri tisuće koncerata na svim kontinentima, u najvećim svjetskim središtima i najslavnijim koncertnim dvoranama – neka budu spomenute samo najpoznatije: Musikverein (Beč), Concertgebouw (Amsterdam), Royal Festival Hall (London), Berlinska filharmonija, Dvorana Čajkovski (Moskva), Santa Cecilia (Rim), Carnegie Hall (New York), Opera House (Sydney), Teatro Real (Madrid), Teatro Colon (Buenos Aires), Versailles kraj Pariza, redovita gostovanja na najpoznatijim domaćim i svjetskim glazbenim festivalima – primjerice u Salzburgu, Pragu, Edinburghu, Berlinu, Bergenu, Barceloni, Istanbulu, Ossiachu, Dubrovniku, Varaždinu, te činjenica da su sa Zagrebačkim solistima muzicirali brojni ugledni, štoviše najugledniji svjetski solisti (Henryk Szeryng, Alfred Brendel, Christian Ferras, Pierre Fournier, Leonard Rose, James Galway, Jean-Pierre Rampal, Aldo Ciccolini, Katia Ricciarelli, Lily Laskine, Zuzana Ružičkova, Mario Brunello, Isabelle Moretti, Guy Touvron, Marc Coppey, Ray Chen, da budu spomenuta samo zvučna međunarodna imena), podaci su koji moraju i kod manje upućenih u zakonitosti glazbeničkih karijera izazvati divljenje. Ljubiteljima pak njihova muziciranja na raspolaganju je više od 70 snimljenih nosača zvuka i to za diskografske tvrtke poput Vanguard, EMI, ASV, Eurodisc, Melodia, Hispa-vox, Pickwick i Croatia Records. Od recentnijih se izdanja ističe nosač zvuka s djelima Ernesta Cordera, koji su snimili s istaknutim violinistom Guillermom Figuerom i gitaristom Pepeom Romerom (kuća Naxos, 2010), a nominiran je i za nagradu *Latin Grammy*. U lipnju 2014. objavila je njemačka tvrtka cpo CD s djelima Borisa Papandopula, s pijanistom Oliverom Triendlom, koji je upravo oduševio jednako domaću kao i inozemnu kritiku, a s violončelistom Marcom Coppeyem 2015. snimili su nosač zvuka (kuća Audite) na kojem su predstavljena tri koncerta za violončelo.

Nagrade i priznanja dodijeljene Zagrebačkim solistima

Sva navedena postignuća i ostvareni uspjesi, vrhunska razina i discipliniranost u vještini kojom se bave te nepresušan entuzijizam i ljubav prema glazbi, a napose prema komornome muziciranju svih generacija članova, unazad više godina i članica Zagrebačkih solista, nisu mogli proći nezapaženo pa je logično da su Zagrebački solisti dobitnici niza uglednih i vrijednih nagrada i priznanja među kojima se ističu: prva nagrada u Mar del Plati (za album *Koncerti 18. stoljeća*), Medalja Pablo Casals, Medalja Elisabeth Sprague Coolidge (za izvođenje suvremene glazbe), nagrade *Vladimir Nazor*, *Milka Trnina*, *Josip Štolcer Slavenski* za najbolju izvedbu djela hrvatskoga skladatelja; zatim nagrade *Ivan Lukačić* i *Jurica Murai* Varaždinskih baroknih večeri, Villa Manin, UNESCO, Nagrada Grada Zagreba, Srebrni kompakt disk diskografske kuće Croatia Records, Orden za zasluge naroda sa srebrnim zracima, Plaketa Grada Zagreba, više hrvatskih diskografskih nagrada Porin (1994. godine za životno djelo), Srebrna plaketa Hrvatske glazbene mladeži i brojne druge.

Tijekom Domovinskoga rata Zagrebački solisti održali su sedamdesetak dobrotvornih koncerata (za grad Dubrovnik, za porušene glazbene škole u Hrvatskoj, srušenu zgradu HNK u Osijeku, Dječju bolnicu Zagreb, za brojne razorene hrvatske

spomenike i dr.), a izveli su i velik broj svečanih koncerata povodom predstavljanja nove hrvatske države. U 2010. godini Ansambl je nagrađen nagradom Orlando Grand Prix za osobite umjetničke doprinose u ostvarenju cjelokupnoga programa Dubrovačkih ljetnih igara.

Jubilarna 70. sezona 2023/2024.

Izlascima u javne prostore, sviranjem na zagrebačkoj tržnici Dolac, u Oktogonu i na drugim mjestima, Zagrebački su solisti tijekom 2021. i 2022. godine ostvarili veću nazočnost i trajno pokazivali želju za upoznavanjem što većeg broja građana sa svojom djelatnošću. Kako je zbog uređenja i obnove nakon potresa Hrvatski glazbeni zavod zatvoren, u sezoni 2022/2023. koncerte su održavali u Koncertnoj dvorani *Blagoje Bersa* na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu i u Novinarskom domu. Za jubilarnu 70. sezonu odlučili su se koncerte održavati naizmjenice u KDVL (Mala dvorana) i u Novinarskom domu. Tako je prvi koncert održan 14. listopada u Maloj dvorani Lisinski, a koncert je ostvaren uz potporu Veleposlanstva Slovačke republike u RH. Uz Zagrebačke soliste nastupili su vrhunski slovački solisti – gitaristica Miriam Rodriguez Brüllova i kontrabasist Roman Patkoló. Na programu su bila djela Borisa Papandopula, Sylvie Bodorove, Jurija Lebedeva i Josefa Suka.

Briga za osiguravanje suradnje uglednih i vrhunskih solista kao i pomni odabir djela koja će na pojedinom koncertu biti izvedena konstanta je u djelovanju Zagrebačkih solista i po tome su oni doista poznati i priznati jednako u Hrvatskoj kao i svugdje u svijetu gdje nastupaju. Za jubilarnu 70. sezonu, koja u Zagrebu obuhvaća 9 koncerata plus dodatni *Koncert na dar* na kojemu će se uz ansambl kao solisti predstaviti studenti Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, odabrana su osobito istaknuta solistička imena – tako bariton Krešimir Stražanac, oboist Ramon Ortega, violončelist Julian Steckel, pijanistica Martina Filjak, violinist Ilya Gringolts, harfistica Isabelle Moretti i violinistica Amia Janicki, dok će na posljednjem koncertu u nizu Zagrebački solisti izvoditi djela za gudače i time sami za sebe biti u središtu pozornosti.

Osobna iskustva sa Zagrebačkim solistima

Koncerte i djelatnost Zagrebačkih solista imam zadovoljstvo pratiti već nešto više od pola stoljeća! Doista, sjećam se prvih doživljaja kada sam još kao srednjoškolka u Varaždinu i učenica Gimnazije i Glazbene škole imala priliku čuti njihovo muziciranje. Koncert-majstor bio je tada omiljeni i virtuozni violinist Tonko Ninić. Ljeto 1975. sa Zagrebačkim solistima u Dubrovniku trajno pamtim jer su tada s legendarnim irskim flautistom Jamesom Galwayem izvodili Vivaldijeva *Godišnja doba* u verziji za flautu i gudače (također snimljeno na nosaču zvuka), a meni je bila pružena mogućnost da s nadasve simpatičnim Jimmyjem provodim sate kada je ansambl uvježbavao svoj dio programa, a uglednom je gostu bilo potrebno praviti društvo. Susreti u Parizu potkraj 1970-ih, kada sam kao stipendistica Francuske vlade studirala na Sveučilištu Sorbonne a Zagrebački solisti gostovali u francuskoj metropoli nastupajući za UNESCO ili u drugim prigodama, a s njima je bila i tadašnja stalna članica, čembalistica Višnja Mažuran (moja Varaždinka!), bili su novi doživljaji za pamćenje.

U svim prošlim desetljećima praćenja njihova rada objavila sam brojne osvrtne na nastupe, pa bih samo njima mogla ispuniti posebnu knjižicu. Kao predsjednica žirija Varaždinskih baroknih

večeri 2018. imala sam čast Zagrebačkim solistima i koncertnom majstoru Sretenu Krstiću uručiti nagradu *Jurica Murai* za najbolju izvedbu te godine i to za sjajnu interpretaciju Vivaldijevih *Četiri godišnja doba* u varaždinskoj crkvi sv. Nikole a u okviru 48. Varaždinskih baroknih večeri.

Ali, moji osobni doživljaji, sjećanja i dojmovi nedvojbeno nisu jedinstveni nego bi o izuzetnim glazbenim užitcima koje pružaju koncerti Zagrebačkih solista mogli govoriti i pisati mnogi štovatelji njihova umijeća. Jer, slogan kojim Zagrebački solisti najavljuju svoju sada već 70. sezonu, itekako vrijedan i važan jubilej, a koji glasi „Koncerti koji čine povijest“ nije nimalo pretjeran. Doista čine kulturnu, glazbenu povijest Zagreba, Hrvatske, pridonoseći ugledu domovine u svijetu. Na tome im trajno valja čestitati i dakako, podržavati ih nazočnošću na njihovim nastupima.

(Pročitajte [prethodni](#) / [sljedeći nastavak](#))

© Zdenka Weber, *KLASIKA.hr*, 5. studenog 2023.

Tekst je objavljen uz potporu Agencije za elektroničke medije u okviru projekta poticanja novinarske izvrsnosti. Dopušteno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora.